

UNIVERSITEIT LEIDEN

Sino-Mauritianten, Basarwa en de weg naar ontwikkeling

Etnische Minderheden in Coalitional en Dominant-Party
Developmental Democratic States

M.V. Stella

12-6-2017

BEGELEIDER: DR. O. VAN CRANENBURGH

BACHELORSCRIPTIE POLITICOLOGIE: INTERNATIONALE BETREKKINGEN EN ORGANISATIES

Studentnummer: s1544780

Studentmail: m.v.stella@umail.leidenuniv.nl

Naam cursus: BAP 10

Aantal woorden: 8.221

Inhoudsopgave

Inleiding	2
De Developmental State	3
Dominant-Party Botswana vs. Coalitional Mauritius	7
Sociaaleconomische Ontwikkeling Basarwa	11
Burgerrechten van de Basarwa.....	14
Sociaaleconomische Ontwikkeling Sino-Mauritianen	17
Burgerrechten van de Sino-Mauritianen	19
In Vergelijking	21
Conclusie	24
Literatuur	26

Inleiding

Een zelfde economische groei doormaken als Botswana en Mauritius hebben gedaan, is voor vele andere ontwikkelingslanden slechts een droom. Deze zogeheten developmental states hebben in korte tijd zeer grote vooruitgang geboekt. Daartegenover staat echter het nadeel dat ontwikkeling in deze vorm vaak ten koste lijkt te gaan van het democratische gehalte van de staat in kwestie. Toch lijkt het model van de developmental democratic state, waarin ontwikkeling plaats kan vinden met behoud van een mate van democratie, een vrij ideale situatie voor de bevolking van een ontwikkelingsland. Een etnische minderheid binnen zo'n staat kan dit echter anders ervaren, omdat de developmental elite van de developmental democratic state wellicht niet dezelfde ontwikkelingskansen biedt aan een kleine bevolkingsgroep. De Basarwa in Botswana zijn zo'n etnische minderheid die niet van de ontwikkeling van hun staat hebben geprofiteerd. Heel anders is de situatie voor de Sino-Mauritianten op Mauritius, die een vrij welvarende bevolkingsgroep zijn geworden. De reden hiervoor kan vermoedelijk deels verklaard worden door de verschillende types developmental democratic state waarin de minderheden zich bevinden. De vraag is dus: hoe kan het verklaard worden dat de Sino-Mauritianten op Mauritius wel ontwikkeling hebben doorgemaakt terwijl de Basarwa in Botswana zijn achtergebleven ten opzichte van de rest van de bevolking? In hoeverre kan de verklaring van het verschil in het soort developmental state worden gevonden? De antwoorden op deze vragen zullen de bestaande kennis over developmental democratic states aanvullen door de invloed van de politieke systemen van de developmental democratic states op de ontwikkeling van etnische minderheden te verklaren, een onderwerp waar bij lange na niet zo veel over is geschreven als over developmental democratic states in hun geheel.

De Developmental State

In de volgende tekst zal het begrip “developmental state” worden uitgelegd volgens het theoretische model van Adrian Leftwich (2000, p. 152-170). Dit concept wordt gebruikt om landen te beschrijven die een snelle verandering hebben doorgemaakt richting een moderne, ontwikkelde staat doordat zij over een vrij autonome en overheersende bureaucratistische elite beschikten die gericht ontwikkelingsbeleid kon doorvoeren, waardoor het land over een langere tijdsperiode een vrij hoge economische groei heeft gekend (Leftwich, 2000, p. 167-168). Leftwich stelt dat een developmental state een hoge groei van het GNP gekend moet hebben over een langere tijdsperiode. Er zijn volgens hem slechts enkele ontwikkelingslanden geweest die tussen 1965 en 1997 zo’n spectaculaire groei hebben doorgemaakt (Leftwich, 2000, p. 153-155). Daarnaast noemt Leftwich in zijn model zes kenmerken die een developmental state typeren. Dit zijn de aanwezigheid van een developmental elite, een relatief autonome staat, bureaucratistische macht, een zwakke civil society, de capaciteit om economische belangen na te streven, relatief zwakke mensenrechten en een relatief hoge mate van legitimiteit (Leftwich, 2000, p. 159-167). Een developmental state kenmerkt zich dus door de aanwezigheid van een elite die zich sterk op de ontwikkeling van het land richt en dat ook kan doen doordat zij in staat is om behoorlijk zelfstandig beleid door te voeren. Dit is mogelijk omdat de civil society vrij zwak is, waardoor de developmental elite weinig verantwoording hoeft af te leggen. Zij ontleen hun legitimiteit dan ook niet zozeer aan hun democratisch gehalte, maar aan het succes van hun beleid. Ook andere auteurs leggen het begrip op een soortgelijke wijze uit. Zo benadrukt ook Weiss (2000, p. 23) dat developmental states zich kenmerken door de aanwezigheid van een bureaucratistische elite met een prioriteit voor economische groei en sterke instituties. Fritz & Menocal (2007, p. 533) voegen er bovendien aan toe dat een developmental state niet op alle gebied succesvol hoeft te zijn; in tegendeel, de economische vooruitgang gaat vaak gepaard met negatieve gevolgen zoals oplopende sociale spanningen.

Ook Leftwich plaatst kanttekeningen bij de wenselijkheid van het developmental state model. Er is namelijk sprake van een *trade-off* die ontstaat tussen ontwikkeling en democratie (Leftwich, 2000, p. 171-175). Zo kan een developmental elite met veel autonome macht snel veranderingen doorvoeren die gunstig zijn voor de ontwikkeling van de staat, waarbij echter weinig tot geen verantwoording wordt afgelegd, en er zijn nauwelijks

mogelijkheden om oppositie te voeren tegen de eventuele negatieve aspecten van het beleid. Botswana en Mauritius zijn twee van de slechts weinige staten die developmental zijn én een zekere mate van democratie hebben behouden (Leftwich, 2000, p. 171-172). Staten die non-developmental en democratisch zijn, zoals Venezuela of Jamaica, hebben geen economische groei doorgemaakt maar zijn democratischer dan developmental democratic states, terwijl staten die developmental maar niet democratisch zijn, zoals Zuid-Korea of Taiwan, wel hoge economische groei hebben doorgemaakt zonder hun democratisch gehalte te verbeteren (Leftwich, 2000, p. 172). Dat Botswana en Mauritius erin zijn geslaagd om zowel developmental als democratisch te zijn, is dus vrij bijzonder. Hoe deze balans tussen ontwikkeling en democratie mogelijk is, heeft te maken met hun politieke systeem. Botswana wordt door Leftwich (2000, p. 175-182) een “dominant-party developmental democratic state” genoemd, en Mauritius een “coalitional” of “consociational developmental democratic state”. Waar de eerstgenoemde slechts ruimte biedt aan één politieke partij in de regering, is bij de tweede ruimte voor verschillende partijen om deel te nemen aan het regeren van het land. Het volgt logischerwijs dat het dominante partijsysteem waarschijnlijk meer “developmental” en minder democratisch is, terwijl dit voor het coalitiesysteem waarschijnlijk andersom zal gelden. Dit impliceert ook dat “democratie”, zoals Leftwich (2000, p. 173) toelicht, op een minimalistische wijze wordt toegepast; reguliere democratische verkiezingen waaraan de bevolking deel kan nemen is voldoende om van een democratie te spreken. Daarom zal Botswana ook een democratie kunnen worden genoemd. Daarnaast legt Leftwich (2000, p. 175-176) uit dat de zes kenmerken waaraan een developmental state moet voldoen, ook in een mildere versie kunnen voorkomen bij meer democratische staten, zoals vooral belangrijk is om Mauritius als “developmental” te kunnen indelen.

Om vervolgens de mate van ontwikkeling binnen deze developmental democratic states te kunnen meten, zal ook dit concept verdere toelichting nodig hebben. Wat allereerst kan worden vastgesteld is dat ontwikkeling een normatieve keuze is, omdat het in de kern altijd gaat om een verbetering die als wenselijk wordt beschouwd (Seers, 1979, p. 10). Er bestaat echter geen absolute definitie van het concept. Zo valt het volgens Leftwich (2000, p. 17) bijvoorbeeld uit te leggen als een proces, als een conditie, als modernisering, of als economische groei. In dit onderzoek is gekozen voor de uitleg van het begrip die één van de

bekendste schrijvers die zich de afgelopen decennia met ontwikkelingstheorieën heeft beziggehouden er aan geeft. Volgens deze schrijver, Amartya Sen, kan ontwikkeling niet simpelweg worden gezien als economische groei (Sen, 1999, p. 3). Dat betekent niet dat de hoogte van het inkomen geen rol speelt in ontwikkeling; het kan bijdragen aan de vrijheid van een individu en daarmee ook aan ontwikkeling. Dit laatste is echter wat ontwikkeling werkelijk inhoudt volgens Sen: dat menselijke vrijheden genoten kunnen worden (Sen, 1999, p. 3). Welvaart, zo legt Sen uit, is bijvoorbeeld slechts een middel om een lang en gelukkig leven te kunnen leiden (Sen, 1999, p. 14). Sen gaat ervan uit dat dit laatstgenoemde als het meest wenselijke wordt geacht, maar om dit te bereiken is vrijheid noodzakelijk, want zonder vrijheid is er geen mogelijkheid voor de mens om te leven zoals hij of zij wil (Sen, 1999, p. 14). Deze vrijheid hangt af van sociaaleconomische componenten zoals toegang tot educatie en gezondheidszorg en burgerrechtenkwesities zoals de vrijheid om deel te nemen aan het publieke debat (Sen, 1999, p. 3). Een andere voorwaarde voor vrijheid is bovendien dat factoren die onvrijheden veroorzaken afwezig moeten zijn, zoals armoede, tirannie, slechte economische mogelijkheden, systematische sociale benadeling, verwaarlozing van publieke faciliteiten, en intolerantie of overactieve bemoeienis van onderdrukkende staten (Sen, 1999, p. 3). Om de aanwezigheid of afwezigheid van sociaaleconomische ontwikkeling te bepalen, zal gebruik worden gemaakt van de Human Development Index (United Nations Development Programme, 1990-2015). Het gedachtegoed van Sen vormde de basis voor het opzetten van de HDI databank (United Nations development Programme, 1990-2015). De opvattingen die hier gebruikt worden om sociaaleconomische ontwikkeling te meten, sluiten daarom goed aan bij de data uit de HDI index. Om de aanwezigheid of afwezigheid van burgerrechten te toetsen, zal daarnaast ook de data van Freedom House worden gebruikt.

Door alleen op staatsniveau naar developmental states te kijken, kan het beeld ontstaan dat een developmental state zich zeer goed ontwikkelt terwijl dit in werkelijkheid wellicht niet voor de gehele bevolking geldt. Dit geeft meteen het belang van dit onderzoek aan: namelijk het leveren van een bijdrage aan de bestaande kennis over developmental states door naar de invloed van hun verschillende politieke systemen op groepen binnen de samenleving te kijken. Leftwich verschaft weliswaar kennis over de verschillende soorten developmental states, maar hij onderzoekt niet zozeer de situatie van bepaalde bevolkingsgroepen binnen deze staten. De bevolking van developmental states zoals

Botswana en Mauritius is, zoals zal blijken, niet homogeen. Door naar etnische minderheden binnen deze samenlevingen te kijken kan meer kennis worden vergaard over de verschillende mogelijkheden voor ontwikkeling die de verschillende soorten developmental democratic states aan aparte groepen binnen de samenleving bieden. Ook de HDI index die gebruikt zal worden, illustreert dat er veel data beschikbaar is over staten als geheel. Door deze data vervolgens met een etnische minderheid te vergelijken, zal duidelijk worden wat voor ontwikkelingsmogelijkheden de developmental democratic state kan bieden aan een aparte groep binnen de staat.

Omdat het doel van dit onderzoek om een verklaring draait is er gekozen voor een overwegend kwalitatieve benadering om de gevonden kwantitatieve data te kunnen analyseren en uit te leggen. De kwantitatieve data zal volstaan om de mate van ontwikkeling vast te stellen en deze voor de casussen tegen elkaar af te wegen. Om dit verschil te verklaren en om te verklaren welke rol het politieke systeem van de developmental democratic state hierbij speelt, zal gebruik worden gemaakt van de kwalitatieve data. Omdat de verklaring om een verschil tussen twee soorten developmental democratic state gaat, is voor de methode van de comparative case study gekozen. De casussen zijn de Sino-Mauritians op Mauritius en de Basarwa in Botswana. Beide bevinden zich in één van de voorgenoemde soorten developmental democratic state, waardoor zij bruikbaar zijn voor de vergelijking. Deze etnische minderheden zijn wat cultuur betreft zeer verschillend van elkaar; de Sino-Mauritians zijn een etnische minderheid ontstaan uit immigratie, de Basarwa vormen een inheemse bevolkingsgroep. De vergelijking in dit onderzoek draait echter om hun sociaaleconomische positie binnen de eigen staat, en hoe deze verklaard kan worden door de verschillende vormen van developmental democratic state. Deze sociaaleconomische posities kennen genoeg overeenkomsten om tot een vergelijking te kunnen komen. Zoals voor beide groepen zal blijken, beslaan zij slechts 3% van de totale bevolking, bestonden zij reeds als aparte bevolkingsgroep toen hun staat onafhankelijk werd en waren zij van oorsprong, onder het koloniale bewind, relatief onontwikkeld. Het is belangrijk om hierbij in gedachte te houden dat volgens het beschreven gedachtegoed van Amartya Sen ontwikkeling vooral om vrijheid en de mogelijkheid voor een lang en gelukkig leven draait. Daarom zal er met behulp van de Human Development Index en de data van Freedom House worden bepaald hoe de huidige mate van ontwikkeling er voor beide

etnische minderheden uit ziet in vergelijking met hun eigen land. De comparative case study methode biedt vervolgens de mogelijkheid om de verkregen data nader te verklaren. De casussen zullen met elkaar vergeleken worden om zo vast te stellen of er een verschil in ontwikkeling is tussen beide etnische groepen. Daarna wordt de vraag beantwoord of een eventueel verschil in ontwikkeling verklaard kan worden door de verschillende politieke systemen van de developmental state. Voordat de mate van ontwikkeling van de Basarwa en de Sino-Mauritianen vastgesteld wordt, zal nu eerst nader worden toegelicht op welke wijze Mauritius en Botswana als “developmental” bestempeld kunnen worden en hoe zij daarin van elkaar verschillen.

Dominant-Party Botswana vs. Coalitional Mauritius

Het politieke systeem van de developmental democratic state heeft invloed op de samenleving en daarmee op de ontwikkelingsmogelijkheden van de Basarwa en de Sino-Mauritianen. Daarom is het van belang om aan de hand van de genoemde richtlijnen van Leftwich (2000, p. 154-167) voor beide landen eerst uit te leggen waarom zij een developmental state zijn en hoe deze er in hun specifieke geval uit ziet. Botswana kan volgens Leftwich (2000, p. 176) een dominant-party developmental democratic state genoemd worden. De opmerkelijke economische groei van dit land vond plaats in de periode 1965 tot 1997, toen de jaarlijkse groei van het GNP per capita gemiddeld 7,7% was (Leftwich, 2000, p. 153-154). De omstandigheden waarin Botswana zich na de onafhankelijkheid in 1966 bevond waren echter allerminst gunstig (Acemoglu, Johnson & Robinson, 2001, p. 17). Dat Botswana zich zo goed heeft ontwikkeld is deels te verklaren door de aanwezigheid van waardevolle grondstoffen zoals diamanten (Sebudubudu, 2005a, p. 79). Er zijn echter meer ontwikkelingslanden met waardevolle grondstoffen die zich toch niet tot developmental states ontwikkeld hebben. Een bijkomende verklaring is daarom het goede economische management dat in de periode na de onafhankelijkheid plaatsvond (Sebudubudu, 2005a, p. 79). Er was een politieke elite aanwezig die een sterke wil had om Botswana te ontwikkelen (Taylor, 2005, p. 45). Het hebben van sterke instituties en een competente bureaucratie werd als noodzakelijk beschouwd (Taylor, 2005, p. 45). Het politieke systeem waaronder deze ontwikkelingen plaatsvonden is gebaseerd op traditioneel Tswana leiderschap waarbij de chiefs veel macht in handen hebben (Molutsi & Holm, 1990, p. 329-330). Deze politieke

dominantie van de etnische Tswana komt doordat Botswana een relatief homogene bevolking heeft in vergelijking met andere Afrikaanse landen; volgens Molutsi & Holm (1990, p. 324) behoort tussen de 80 en 90% van de bevolking tot één van de acht grote Tswana stammen. Sommige recentere bronnen geven een lager percentage; volgens Index Mundi (2016) beslaan de Setswana sprekende etnische Tswana 79% van de bevolking, de Kalanga 11%, de Basarwa 3% en de overige 7% bestaat uit Kgalagadi en blanken.

De developmental elite verenigt zich in de dominante politieke partij, de Botswana Democratic Party (BDP), die sinds de verkiezingen in 1965 altijd de grootste partij is geweest en een meerderheid in de National Assembly heeft gehad (Acemoglu, Johnson & Robinson, 2001, p. 15). Het was deze dominantie die er toe leidde dat de staat autonoom was en dat state resources gebruikt konden worden om het ontwikkelingsbeleid uit te voeren (Taylor, 2005, p. 47-48). De developmental elite is bovendien relatief weinig corrupt. In 2016 waren er slechts 34 van de 176 onderzochte landen wereldwijd die minder corrupt waren dan Botswana (World Data Atlas, 2016). Ook de ontstane bureaucratie wordt door Acemoglu, Johnson en Robinson (2001, p. 2) efficiënt, meritocratisch en weinig corrupt genoemd. Deze bureaucratie en verscheidene ministeries konden vrij autonoom beleid voeren zonder echter de binding met de samenleving volledig kwijt te raken, wat Taylor (2005, p. 51-52) "embedded autonomy" noemt. Een voorbeeld van de dominante staatsinstituties is het Ministry of Finance and Development Planning, dat bepaalt wat de prioriteiten voor het budget zijn en waar de overheidsinvesteringen naartoe zullen gaan (Molutsi & Holm, 1990, p. 327). De Botswanaanse overheid is dus zeker in staat om economische belangen na te streven. Door deze dominantie is er tegelijkertijd slechts een zwakke civil society aanwezig in het land, en de oppositie is slecht ontwikkeld en gefragmenteerd (Taylor, 2005, p. 52-53). De mogelijkheden voor de opkomst van meer oppositie werd onderdrukt door nieuwe, onafhankelijke organisaties binnen de BDP op te nemen of door deze organisaties door de staat te laten financieren (Leftwich, 2000, p. 177). Dit verklaart ook de weinige aandacht die er is voor mensenrechten. De prioriteit van de BDP ligt duidelijk bij het uitvoeren van het eigen programma. De dominante partij wordt als enige verantwoordelijk gehouden voor zowel goede als slechte uitkomsten van beleid (Molomo, 2005, p.37), waardoor de prestatiedruk hoog is. De legitimiteit van het regime wordt dan ook met name ontleent aan de prestaties van de BDP, zoals hun vermogen om te voorzien in publieke diensten (Taylor,

2002, p. 8). Zoals Acemoglu, Johnson en Robinson (2001, p. 2) opmerken, is er reden om bezorgd te zijn over de autoritaire houding die de BDP aanneemt ten aanzien van de behandeling van minderheden zoals de Basarwa.

Ook Mauritius heeft een invloedrijke elite die aan de bovenkant van de samenleving staat, maar deze elite is niet homogeen zoals in Botswana. Er is dan ook niet één etnische groep die een grote meerderheid van de bevolking vormt. De grondwet uit 1968 deelt de samenleving officieel in vier groepen; de Hindoe bevolking (52%), de Moslim bevolking (16%), de Sino-Mauritianten (3%) en de "General Population", waarbinnen de Franco-Mauritianten (2%) en de Creolen vallen (27%) (Srebrnik, 2000, p. 9-11). Na de onafhankelijkheid stond de koloniale elite nog steeds aan de bovenkant van de samenleving, maar na de introductie van het democratische meerpartijstelsel nam de voorheen sociaal dominante positie van de Franco-Mauritianten af (Meisenhelder, 1997, p. 280-281). De Franco-Mauritianten en deels ook de Sino-Mauritianten vormen tegenwoordig de economische elite, terwijl de Hindoes de politieke elite vertegenwoordigen (Miles, 1999, p. 92). Dit laatste wordt verklaard door het feit dat Mauritius een coalitional developmental democratic state is met algemeen kiesrecht voor alle burgers (Miles, 1999, p. 92). De Hindoes zijn de grootste etnische groep, daardoor worden zij het meest vertegenwoordigd. Toch zijn zij niet dominant zoals de Tswana in Botswana, omdat de officiële 52% Hindoebevolking net als de meeste andere etnische groepen is onderverdeeld in meerdere subgroepen (Srebrnik, 2000, p. 9). Vanaf eind jaren '60 tot halverwege jaren '70 leidden deze etnische verschillen tot politieke onrust. Door het besef dat hoge economische groei noodzakelijk was om Mauritius te ontwikkelen, ontstond er uiteindelijk consensus over de ontwikkelingsstrategie bij de grote partijen aan linker- en rechterzijde (Leftwich, 2000, p. 181). Zo bleek de elite toch in staat te zijn om een hoge economische groei te bereiken; tussen 1985 en 1994 bedroeg het gemiddelde GNP per capita bijna 6% (Leftwich, 2000, p. 181). De corruptie van de developmental elite is relatief laag, maar wel hoger dan in Botswana; 49 landen wereldwijd werden in 2016 als minder corrupt beoordeeld (World Data Atlas, 2016).

De sterkte en het belang van de staatsbureaucratie van Mauritius blijkt onder andere uit de beslissing om belasting te heffen op winst uit de suikerindustrie, want zonder deze maatregel was Mauritius waarschijnlijk bij lange na niet zo welvarend geweest als het nu is

(Meisenhelder, 2007, p. 295). De bureaucraten zijn bovendien niet afkomstig uit de suikerindustrie waarin de Franco-Mauritianen domineren, maar uit de Hindoe bevolking, wat de autonomie van de politieke elite illustreert (Meisenhelder, 2007, p. 295). Deze politieke elite is dus in staat om economische belangen na te streven, ondanks het feit dat de economische elite een aparte groep vormt. Sinds de onafhankelijkheid zijn er op Mauritius echter wel verschillende regeringen geweest (Srebrnik, 2000, p. 17). Omdat etnische diversiteit om meer consensus vraagt en meer veranderingen teweeg brengt, is het logisch dat er, zoals Srebrnik (2000, p. 16) schrijft, een sterkere civil society aanwezig is. Er zijn organisaties aanwezig die zich specifiek op etnische en religieuze groepen richten. Hoewel de Mauritiaanse civil society volgens de westerse standaard niet volledig ontwikkeld genoemd kan worden (het gaat hier tenslotte om een developmental state), is er op deze manier wel sprake van enige controle over de dominante elite (Srebrnik, 2000, p. 16). Hieruit volgt de verwachting dat er meer legitimiteit en aandacht voor de mensenrechten zal zijn op Mauritius dan in Botswana.

Zoals eerder beschreven gaat het doorvoeren van ontwikkelingsbeleid in een developmental state vaak ten koste van de democratie en daarmee ook ten koste van legitimiteit en mensenrechten. Het blijkt dat Botswana meer aan Leftwich' kenmerken voor de developmental state voldoet dan Mauritius omdat Botswana dankzij de dominante partij een sterkere, meer autonome developmental elite heeft. Deze elite heeft meer autoritaire neigingen doordat de civil society zwakker is dan op Mauritius. Mauritius kan democratischer genoemd worden omdat de samenleving, door de aanwezigheid van grotere etnische groepen dan in Botswana, meer op consensus is gericht. Wat verder vooral opvalt aan het proces van ontwikkeling in Botswana is dat het zich zeer sterk op de staat als een eenheid richt. Dit is te zien aan de manier waarop de economische belangen en staatsbelangen overeen komen in het beleid van de developmental elite. Zij vertegenwoordigen daarbij de dominante etnische groep. In Mauritius is daarentegen te zien dat de economische en politieke elites uit verschillende etnische groepen komen. Deze groepen zijn vertegenwoordigd in regering en parlement, waarbij samenwerking wordt nagestreefd. Uit deze analyse volgt de hypothese dat Mauritius waarschijnlijk een gunstiger staat zal zijn voor de ontwikkeling van etnische minderheden dan Botswana, ondanks het feit dat de economische groei in Botswana veel hoger blijkt te liggen dan op Mauritius,

omdat het politieke systeem van Botswana geen ruimte laat voor de belangen van etnische minderheden terwijl het Mauritiaanse politieke systeem dat wel doet.

Sociaaleconomische Ontwikkeling Basarwa:

De Basarwa (ook wel San genoemd) vormen, zoals eerder vermeld, een etnische minderheid van slechts 3% in Botswana. Door hun traditionele leefwijze van jagen en verzamelen onderscheiden zij zich van de rest van de Botswanaanse bevolking (Minority Rights Group, 2008). Om te kunnen bepalen in welke mate de Basarwa zich hebben kunnen ontwikkelen, zal eerst naar de cijfers van de Human Development Index van de sociaaleconomische ontwikkeling van heel Botswana gekeken worden.

Tabel 1

Sociaaleconomische ontwikkeling Botswana

HDI	GNI per capita (2015)	GINI coëfficiënt	Levend onder armoede grens 1,90\$ p/d	Levensverwachting (2015)	GDP% Gezondheidszorg (2014)	GDP% Educatie (2005)	Verwacht aantal schooljaren (2015)	Werkloosheid (2015)	Analfabetisme (2015)
0,698	14663	60,5	18,2%	64,5	3,2%	10,7%	12,6	18,6%	11,5%

Bron: UNDP (1990-2015)¹

De United Nations Development Programme (UNDP, 1990-2015) deelt de scores van alle landen in vier categorieën, meestal aangeduid als “low”, “medium”, “high” en “very high”. Met een HDI van 0,698 wordt Botswana ingedeeld als een “medium human development” land, gebaseerd op de mogelijkheid voor een lang leven, toegang tot kennis en acceptabele levensstandaard (UNDP, 2016a, p. 2). Dit is geen verwonderlijk oordeel als er naar de overige cijfers gekeken wordt; er leven veel mensen onder de armoedegrens, de werkloosheid is zeer hoog en de levensverwachting wordt tot de groep met de laagste scores gerekend. De cijfers voor educatie scheppen een rooskleuriger beeld; zowel het verwachte aantal schooljaren als het aantal geletterden wordt als gemiddeld beoordeeld. Ook lijkt educatie

¹ Samengesteld uit data van de United Nations Development Programme. (1990-2015). *Human Development Data* [databank]. Geraadpleegd op 31 mei 2017 van <http://hdr.undp.org/en/data>.

voor de Botswanaanse overheid zeer veel prioriteit te hebben; het overheidsbudget is zeer hoog. Het budget voor gezondheidszorg is gemiddeld. Deze cijfers scheppen een beeld van een land dat geld over heeft voor ontwikkeling en ook successen boekt, maar aan de andere kant een groot armoedeprobleem heeft. Opvallend daarbij is dat het GNI per capita in de op één na hoogste categorie landen valt. Deze tegenstrijdigheid wordt verklaard door de GINI coëfficiënt, die zeer hoog is, waarmee Botswana tot één van de meest ongelijke landen ter wereld kan worden gerekend. Zoals Anand en Sen (2000, p. 94-95) schrijven, moet de mate van human development die een land heeft bereikt genuanceerd worden als blijkt dat deze ontwikkelingen niet voor de gehele bevolking gelden. Daarom bestaat er ook een HDI die verschillen binnen de bevolking mee laat rekenen. Deze “income adjusted HDI” valt met een score van 0,433 dan ook lager uit voor Botswana dan hun normale HDI (UNDP, 2016a, p. 4-5). Deze ongelijkheid bestaat niet alleen in het inkomen, maar ook in de levensverwachting en de educatie van de Botswanaanse bevolking (UNDP, 2016a, p. 5). De Basarwa blijken de nadelen van deze ongelijkheid te ondervinden. Hun levensverwachting is volgens de Minority Rights Group (2008) bijvoorbeeld veel lager; slechts 34 jaar. Ook het aantal vroegtijdig schoolverlaters is onder de Basarwa, in tegenstelling tot heel Botswana, erg hoog, en het aantal neemt bovendien toe (Mokibelo, 2014, p. 185).

Van alle gemeenschappen in Botswana hebben de Basarwa zich volgens Tegegn (2014, p. 60) op sociaaleconomisch gebied het minst ontwikkeld. Zij leven in grote armoede (Tegegn, 2014, p. 61), en daarnaast kan hun traditionele manier van leven nauwelijks meer worden beoefend. Dit komt deels door een gebrek aan ruimte en toegang tot watervoorzieningen (Biesele, Guenther, Hitchcock, Lee & MacGregor, 1989, p. 111), veelal veroorzaakt door het hervestigingsbeleid dat sinds 1985 gaande is, en waarbij de Basarwa gedwongen worden hun oorspronkelijke leefgebied, het Central Kgalagadi Game Reserve (CKGR), te verlaten (Freedom House, 2016). De andere belangrijke oorzaak die de traditionele leefwijze van de Basarwa onmogelijk maakt, is dat het recht om te jagen hen in 2014 ontzegd is (Freedom House, 2016). Veel Basarwa proberen nu te werken als hoeders van vee, landbouwers of arbeiders, maar zij worden vaak slecht betaald (Biesele et al., 1989, p. 111). Een grote mate van alcoholgebruik wordt gezien als een direct gevolg van de werkloosheid, armoede, het verlies van land, marginalisatie en het niet langer kunnen uitoefenen van de eigen cultuur (Molamu & MacDonald, 1996, p. 146). Dit leidt niet alleen

tot een ongezonde levenswijze voor de gebruiker, maar vormt ook een oorzaak voor verwaarlozing van kinderen en geweldpleging (Molamu & MacDonald, 1996, p. 146).

Het drankgebruik blijkt slechts één van de factoren te zijn die leiden tot een lage levensverwachting. Hoewel de gezondheidszorg in Botswana een gratis voorziening is (Dahodwala, 2007, p. 15), klagen de Basarwa dat zij geen toegang hebben tot deze gezondheidszorg (Forsythe, 2009, p. 179). Het “Antiretroviral Therapy Program” van de Botswaanse regering geeft gratis anti-aids behandelingen, waardoor het aantal aids-doden met 75% is gedaald in tien jaar tijd (Center for Global Development). De Basarwa geven echter aan geen anti-aids behandelingen te krijgen (Forsythe, 2009, p. 179). Pridmore (1995, p. 710) beschrijft enkele problemen die de Basarwa beletten gebruik te maken van goede gezondheidszorg. Zo kunnen medewerkers van de gezondheidsposten in de gebieden van de Basarwa vaak niet met Basarwa patiënten communiceren, en het alternatief, namelijk het gebruik maken van traditionele geneeswijzen, is illegaal zonder het hebben van een speciaal certificaat.

De overheid van Botswana biedt ook gratis onderwijs voor de gehele bevolking (Dahodwala, 2007, p. 15). De ondergeschikte positie die de Basarwa hebben is echter ook hier zichtbaar. Zo worden de Basarwa kinderen niet in hun eigen taal onderwezen (Brock-Utne, 2000, p. 43). Uit onderzoek blijkt dat op scholen waar de meeste kinderen Basarwa zijn, 70% van de onderwijzers niet bekend is met de taal die de leerlingen thuis spreken en bovendien niet voldoende zijn opgeleid om les te kunnen geven (Pansiri, 2008, p. 451). Pridmore (1995, p. 718) concludeert dat het overheidsbeleid op het gebied van educatie de ongelijkheid tussen de etnische groepen vergroot. Een ander probleem is het grootschalig seksueel misbruik dat voorkomt op de scholen in afgelegen Basarwa gebieden (Forsythe, 2009, p. 179). Dit veroorzaakt veel vroegtijdig schoolverlaten, mede door zwangerschappen. Ook etnische discriminatie jegens de Basarwa kinderen wordt als reden genoemd (Mokibelo, 2014, p. 185). Daarnaast leiden de problemen op het gebied van educatie tot obstakels voor een ander gebied van sociaaleconomische ontwikkeling; omdat er geen sprake van gelijkheid in het onderwijs is, wordt de Basarwa cultuur niet onderwezen (Pridmore, 1995, p. 721). Het is dus niet verwonderlijk dat het aantal geletterden onder de Basarwa laag is, wat hen als groep kwetsbaarder maakt voor uitbuiting (Lekoko, Chebanne, Bolaane & Matlhongwane,

2015, p. 174). Door de sociaaleconomisch ongelijke positie van de Basarwa, zal dit waarschijnlijk niet snel veranderen.

Burgerrechten van de Basarwa

Het is dus slecht gesteld met de sociaaleconomische positie van de Basarwa. Hoeveel mogelijkheden hebben zij om deze situatie te verbeteren? Goed ontwikkelde burgerrechten zouden ondanks de achtergestelde positie toch ontwikkeling kunnen brengen. In heel Botswana is de situatie voor burgerrechten, zoals onderstaande tabel laat zien, als gemiddeld tot vrij goed te beoordelen.

Tabel 2

Ontwikkeling Burgerrechten Botswana

Freedom House score (0= minst vrij, 100= meest vrij)	Persvrijheid	Politieke rechten (1= meest vrij, 7= minst vrij)	Civiele rechten (1= meest vrij, 7= minst vrij)
73 (vrij)	Gedeeltelijk vrij	3	2

Bron: Freedom House, 2016²

De reden dat de politieke rechten niet slechter worden beoordeeld kan vooral verklaard worden door de aanwezigheid van een democratisch systeem waarbij regelmatig verkiezingen worden gehouden en waarbij het mogelijk is om een oppositiepartij op te richten. Eén politieke partij is echter al sinds de onafhankelijkheid dominant, wat de reden vormt dat de politieke situatie niet beter wordt beoordeeld. Dit leidt, zoals zal blijken, tot minder gelijkheid en een zwakke oppositie, wat ook verklaart waarom de civiele rechten niet hoger scoren.

² Samengesteld uit data van Freedom House. (2016). *Botswana*. Opgevraagd van: <https://freedomhouse.org>. *Opmerking*. Onder politieke rechten vallen het recht op eerlijke, vrije verkiezingen waarvan de uitslag wordt gerespecteerd, er is sprake van competitie, de oppositie speelt een belangrijke rol, en de belangen van minderheidsgroepen zijn goed vertegenwoordigd (Freedom House, 2016). Onder civiele rechten wordt onder andere vrijheid van meningsuiting, vereniging, educatie en religie verstaan. Er moet daarnaast een eerlijk rechtssysteem zijn, vrijheid van economische activiteit en gelijke kansen voor iedereen, waaronder minderheden (Freedom House, 2016).

De wetgevende macht in Botswana ligt bij de National Assembly (Molomo & Molefe, 2005, p. 103), waarbinnen de Botswana Democratic Party al sinds de onafhankelijkheid een meerderheid van de zetels inneemt. Deze partij bracht de eerste president na de onafhankelijkheid voort: Seretse Khama, een chieft van de dominante Tswana stam (Taylor, 2002, p. 8). Het kiessysteem is een meerderheidssysteem, waarin de kleinere etnische groepen die geen Tswana stammen zijn nauwelijks gerepresenteerd worden (Fakir, 2009, p. 3). Verkiezingen worden via een single-member First-Past-the-Post (FPTP) systeem gehouden (Molomo, 2005, p. 37-38), waarbij de zetels in het parlement niet gelijk aan het percentage stemmen verdeeld worden, maar door middel van gekozen vertegenwoordigers binnen kiesdistricten. Sinds 2003 zijn er 57 kiesdistricten (Sebudubudu, 2005b, p. 69). Eén van de redenen dat de Basarwa niet in staat zijn om politieke invloed te verwerven, kan worden gevonden in dit kiesstelsel. Het FPTP systeem geeft de BDP een zetelbonus en werkt minderheidspartijen tegen (Maundeni, 2005, p. 241). Zoals Molomo (2005, p. 40) schrijft is er een hang naar autoritair bewind ingebouwd in het FPTP systeem die geen ruimte laat voor consensus. Zo kreeg de BDP in 1999 83% van de zetels in het parlement, maar slechts 54% van de stemmen (Molutsi, 2005, p. 20). De Botswana National Party daarentegen kreeg bij dezelfde verkiezingen 25% van de stemmen, maar slechts 15% van de zetels in het parlement. De Botswana Congress Party kreeg 11% van de stemmen en 2% van de zetels (Mfundisi, 2005, p. 167-168). Voor een minderheid als de Basarwa is het dus vrijwel onmogelijk om binnen dit systeem een vertegenwoordiger verkozen te krijgen. Naast de National Assembly bestaat er een "House of Chiefs", een nationaal orgaan dat adviseert over stammenrecht en gebruiken (Molomo & Molefe, 2005, p. 103). De leden komen voornamelijk uit de acht grootste Tswana stammen (Freedom House, 2016). Ook in deze kamer worden de Basarwa niet vertegenwoordigd. Een verklaring die Mathambo Ngakaeaja, zelf een Basarwa, hiervoor geeft is dat hun traditionele leiderschapsstructuur niet wordt erkend (Zips-Mairitsch, 2011, p. 147). De Basarwa zouden echter graag een Basarwa national council willen, en daarnaast een vertegenwoordiger binnen de House of Chiefs (Good, 1993, p. 229).

De Basarwa hebben dus geen mogelijkheid om het beleid te beïnvloeden. Volgens Mazonde (1996) heeft de Botswanaanse overheid wel ontwikkelingsbeleid voor de Basarwa doorgevoerd, maar is dit altijd gericht geweest op het integreren van de Basarwa in de

Tswana gemeenschap. Er bestaat wel beleid dat zich specifiek op de Basarwa richt; namelijk het Remote Area Development Programme (RADP). Het is echter niet de Botswanaanse overheid die dit programma voor het grootste deel financiert, maar de overheid van Noorwegen (Mazonde, 1996). In plaats van beleid op te stellen voor de Basarwa, vindt er vanuit de overheid eerder uitsluiting van de Basarwa plaats. Dit blijkt onder andere uit de "Tribal Land Act" uit 1968, waarbij stammen landrechten konden vergaren. Omdat de Basarwa door de overheid niet als "tribe" gekenmerkt werden, vielen zij niet onder dit beleid (Mazonde, 1996). Het gevolg is dat de Basarwa van hun land afgezet kunnen worden zonder compensatie. Wat het eerder genoemde hervestigingsbeleid betreft, bestaat het vermoeden dat de werkelijke reden voor het verwijderen van Basarwa uit het CKGR gebied de aanwezigheid van diamanten is, en niet, zoals de overheid beweert, om hen moderne educatie en gezondheidszorg te kunnen bieden (Freedom House, 2016).

Er kan worden vastgesteld dat de mensenrechten van de Basarwa worden geschaad. Volgens Freedom House (2016) zijn er bijvoorbeeld aanwijzingen dat parkwachters de Basarwa mishandelen en onrechtmatig arresteren. Er lijken geen juridische stappen te worden genomen om dit te voorkomen. De meeste NGO's ondervinden in Botswana geen tegenstand van de regering, maar organisaties die de Basarwa steunen wel. Zo mogen deze NGO's het Central Kgalagadi Game Reserve niet betreden, waarmee de overheid voorkomt dat er voor landrechtenkwesies in dit gebied gedemonstreerd kan worden (Freedom House, 2016). De pers wordt gedeeltelijk beïnvloed door de staat. Er wordt weliswaar verslag gedaan over de landrechtconflicten tussen de Basarwa en de overheid, maar er is sprake van een denigrerende houding ten opzichte van de Basarwa, wiens "anderszijn" in de berichtgeving vaak benadrukt wordt (Saugestad, 2005, p. 9). Doordat de Basarwa niet gerepresenteerd worden in parlement en regering, zijn de mogelijkheden om hiertegen te protesteren zeer beperkt. Volgens Freedom House (2016) vormt het gebrek aan politieke macht ook de reden dat de Basarwa worden overheerst door het Tswana-rechtssysteem. Er zijn in het rechtssysteem geen mogelijkheden om eigen regels over zaken als erfenissen, huwelijken en opvolging toe te passen. De Basarwa vormen momenteel de laagste sociale klasse in Botswana (Lekoko et al., p.167).

Sociaaleconomische Ontwikkeling Sino-Mauritianen

De Sino-Mauritianen zijn een etnische minderheid die zich door hun Chinese afkomst onderscheiden van de rest van de bevolking van Mauritius. Zoals eerder beschreven maken zij slechts 3% van de gehele bevolking uit. Wederom zullen onderstaande cijfers, opgevraagd van de HDI index, eerst een beeld geven van de sociaaleconomische situatie van heel Mauritius, alvorens er een vergelijking gemaakt kan worden.

Tabel 3

Sociaaleconomische Ontwikkeling Mauritius

HDI	GNI per capita (2015)	GINI coëfficiënt	Levend onder armoede grens 1,90\$ p/d	Levensverwachting (2015)	GDP% Gezondheidszorg (2014)	GDP% Educatie (2014)	Verwacht aantal schooljaren (2015)	Werkloosheid (2015)	Analfabetisme (2015)
0,781	17948	35,8	0,5%	74,6	2,4%	5%	15,2	7,9%	9,4%

Bron: UNDP, 2015³

Mauritius kent een high human development volgens de UNDP (2016b, p. 2). Het valt op dat de HDI score van Mauritius hoger is dan die van Botswana. Hoewel de economische groei van Botswana sinds de onafhankelijkheid hoger was dan die van Mauritius, is de sociaaleconomische ontwikkeling op het eiland beter. Momenteel is het GNI per capita hoger dan in Botswana. De armoede, werkloosheid en het analfabetisme is lager, de levensverwachting hoger. De bevolking lijkt over het algemeen gezonder en beter onderwezen te zijn, terwijl het budget voor gezondheidszorg en educatie juist lager is dan in Botswana. Vergeleken met alle landen is de werkloosheid echter wel vrij hoog. De GINI-coëfficiënt van Mauritius is ook vrij gemiddeld, wat aangeeft dat er sprake is van ongelijkheid op Mauritius, hetzij veel minder dan in Botswana. De “income-adjusted HDI” van 0,669 bevestigt dit (UNDP, 2016b, p. 4). Deze verlaging is minder sterk dan bij Botswana het geval was. Hoe deze situatie er in de praktijk uit ziet voor een etnische minderheid, zal een nadere blik op de Sino-Mauritiaanse minderheid duidelijk maken.

³ Samengesteld uit data van United Nations Development Programme. (1990-2015). *Human Development Data* [databank]. Geraadpleegd op 31 mei 2017 van <http://hdr.undp.org/en/data>.

Allereerst blijkt er ook op Mauritius geen volledige gelijkwaardigheid te zijn tussen de verschillende etnische groepen. Hoewel het niet zo is dat de Franco-Mauritianen de economie volledig in handen hebben, beheersen zij wel het overgrote deel van de markt (Salverda, 2015, p. 80). Deze verdeeldheid is ook te zien in de arbeidsdeling op het eiland. Er is sprake van een zekere etnische hiërarchie in de arbeidsmarkt: op een doorsnee suikerplantage, waarvan er vrij veel zijn op Mauritius, is de directeur meestal Franco-Mauritiaans, de managers zijn Mulatten en Sino-Mauritianen, de technische werkers zijn Creools en de arbeiders in de velden zijn Hindoes of Moslims (Eriksen, 1994, p. 571). De Sino-Mauritianen hebben een sterke economische ontwikkeling doorgemaakt in vergelijking met de rest van de bevolking (Miles, 1999, p. 92). Het is opmerkelijk dat juist een kleine groep die slechts 3% van de bevolking uitmaakt, zo'n economische verbetering heeft ervaren.

Er lijkt in het Mauritiaanse sociaaleconomische beleid weinig tot geen praktische onderdrukking of minachting jegens de Sino-Mauritianen te zijn. De Mauritiaanse overheid lijkt zich eerder te richten op het zoveel mogelijk betrekken van alle etnische groepen in de Mauritiaanse samenleving. Eriksen (1994, p. 557) noemt een voorbeeld van de jaarlijkse onafhankelijkheidsviering waarbij zeer vele, zo niet alle, etnische groepen een optreden verzorgden, ook de Sino-Mauritianen. Dit illustreert dat gelijke aandacht voor alle culturen inderdaad als een belangrijk goed wordt beschouwd. Ook vanuit de Sino-Mauritianen zelf heerst een positieve houding tegenover de rest van de Mauritiaanse samenleving. Hoewel zij zichzelf als een aparte groep beschouwen, geven ze aan het belangrijk te vinden om samen te werken en de Mauritiaanse samenleving als geheel te verbeteren (Carter & Kwong, 2009, p. 218). Toch valt tegelijkertijd op dat alle optredens per etnische groep werden verzorgd; er waren dus geen etnisch gemengde optredens. De groepen leven dus in vrijheid, maar wel apart van elkaar; hier worden de verticale scheidslijnen die volgens Leftwich (2000, p. 180) typerend zijn voor een coalitional developmental democracy, duidelijk zichtbaar.

Zowel het onderwijs (Rajah-Carrim, 2007, p. 53) als de gezondheidszorg (Stiglitz, 2011) zijn op Mauritius gratis voor alle burgers. De Sino-Mauritianen lijken niet onder uitsluiting te lijden. Zoals Rajah-Carrim (2007, p. 53) beschrijft, hebben leerlingen op school bijvoorbeeld de optie om een zogenoemde "oriental language" te leren. Dit biedt kinderen van Sino-Mauritianen de mogelijkheid om het Mandarijn als schoolvak te nemen. Net als bij

de Basarwa wordt het gebruik van traditionele medicijnen als een belangrijk onderdeel van de gezondheidszorg beschouwd (Mahomoodally & Muthoorah, 2014, p. 387). Dit illustreert het verschil in sociaaleconomische ontwikkeling tussen beide etnische groepen: de Sino-Mauritianten die hun eigen kruiden willen gebruiken, kunnen dit zonder tegenstand doen (Mahomoodally & Muthoorah, 2014, p. 390). De traditionele Sino-Mauritiaanse gebruiken worden niet onderdrukt door de regering.

Burgerrechten van de Sino-Mauritianten

In sociaaleconomisch opzicht hebben de Sino-Mauritianten zich dus goed weten te ontwikkelen. In tegenstelling tot de Basarwa bevinden zij zich in een relatief welvarende positie ten opzichte van de rest van de bevolking van hun staat. Nu zal onderzocht moeten worden hoe het economische succes zich verhoudt tot de burgerrechten. Allereerst schetsen de gegevens van Freedom House een beeld van de burgerrechten op heel Mauritius.

Tabel 4

Ontwikkeling Burgerrechten Sino-Mauritianten

Freedom House score (0= minst vrij, 100= meest vrij)	Persvrijheid	Politieke rechten (1= meest vrij, 7= minst vrij)	Civiele rechten (1= meest vrij, 7= minst vrij)
90 (vrij)	Vrij	1	2

Bron: Freedom House (2015)⁴

Het valt onmiddellijk op dat Mauritius de best mogelijke score heeft voor politieke rechten. Dit betekent dat het politieke proces eerlijk en vrij voor iedereen is. De meeste premiers sinds de onafhankelijkheid waren Hindoe, maar Paul Bérenger was bijvoorbeeld een Franco-Mauritiaanse premier (Salverda, 2004, p. 20). De coalitieregering van de Mauritian Militant Movement (MMM) van Bérenger en de Mauritian Labour Party (PTR) van Ramgoolam werd na de verkiezingen in 2014 vervangen door de Alliance-Lepep coalitie van Jugnauth (Militant Socialist Movement) (Freedom House, 2015). De posities van president en premier worden afwisselend door de leden van deze grootste drie partijen vervuld (Freedom House, 2015). Ook worden kleinere partijen vaak binnen coalities opgenomen en konden 700 kandidaten

⁴ Samengesteld uit data van Freedom House. (2015). *Mauritius*. Opgevraagd van: <https://freedomhouse.org>.

zich registreren voor de verkiezingen uit 2014, wat de mogelijkheid om deel te nemen aan de politiek illustreert. Er is dus sprake van competitie.

Mauritius is verdeeld in twintig kiesdistricten waarbij een First-Past-the-Post systeem wordt gehanteerd. Het kan ook wel een First-Three-Past-the-Post stelsel worden genoemd, want de drie beste kandidaten van het district krijgen een zetel (Srebrnik, 2002, p. 278). De zetels voor de National Assembly worden dus niet op basis van het percentage stemmen aan een partij toegekend. Dit systeem kan, net als in Botswana, tot dominantie van een bepaalde groep leiden doordat de kandidaten van de heersende groep altijd de meeste stemmen binnen het district krijgen. Op Mauritius bestaat echter een grote verscheidenheid aan politieke partijen (Srebrnik, 2000, p. 11-12). Dankzij dit meerpartijstelsel moeten er altijd coalities worden gevormd, wat vaak al voor de verkiezingen gebeurt (Srebrnik, 2000, p. 11-12). Daarnaast zijn er gereserveerde zetels binnen het parlement die via het “best-loser” systeem naar niet gekozen kandidaten gaan: aan alle vier de etnische groepen zoals deze in de grondwet genoemd worden, worden twee zetels toegekend (Metz, 1994b). Dit betekent dat de Sino-Mauritianten altijd verzekerd zijn van twee zetels in de National Assembly, terwijl zij als één van de vier groepen slechts 3% van de totale bevolking vormen. De Mauritiaanse democratie kan een “consociational democracy” genoemd worden volgens de uitleg die Lijphart (1969, p. 216) daaraan geeft: de bevolkingsgroepen zijn duidelijk van elkaar gescheiden, maar de elites werken samen om een stabiele democratie te creëren.

Ondanks de twee gereserveerde zetels valt echter op dat de Sino-Mauritianten de enige etnische groep zijn die niet vertegenwoordigd is in een politieke partij of zich achter een partij schaart (Carter & Kwong, 2009, p. 15). Carter en Kwong (2009, p. 15) noemen hier een reden voor: de wens om vijandigheid tegen te gaan. Dat er sprake is van vrij veel tolerantie en relatief veel gelijke mogelijkheden op sociaaleconomisch gebied betekent namelijk niet dat er geen sprake is van discriminatie jegens de Sino-Mauritianten. Zo bestonden er in het verleden veel beschuldigen van oplichterij, en de Sino-Mauritianten werden vaak onbetrouwbaar genoemd (Carter & Kwong, 2009, p. 208-209). Het is moeilijk te achterhalen, maar vermoedelijk kwam deze negatieve stereotypering deels voort uit jaloezie. De Sino-Mauritianten zijn immers een kleine groep immigranten die welvarender zijn dan de grotere bevolkingsgroepen. De Sino-Mauritianten hebben dus uit eigen wil geen politieke partij gevormd; zij hebben de vrijheid om dit wel te doen als ze het willen (Carter &

Kwong, 2009, p. 15). Sino-Mauritians zelf geven aan dat het voortkomt uit de wil om conflict te vermijden; hun prioriteit ligt bij zakendoen, niet bij politiek (Carter & Kwong, 2009, p. 15).

De mensenrechten van de Sino-Mauritians worden zover bekend niet geschonden. Met hun civiele vrijheden is het vrij goed gesteld; zo zijn er Chinese dagbladen waaruit de persvrijheid blijkt (Metz, 1994c). Het valt wel op dat zij zich cultureel gezien erg aanpassen. Zo neemt het gebruik van het Hakka en de Kantonese taal onder de Sino-Mauritiaanse bevolking af, en wordt in plaats daarvan steeds meer Engels, Frans en Creools gesproken (Bissoonaath & Offord, 2001, p. 390). Toch lijkt ook dit een vrijwillige keuze te zijn. Het is daarnaast opmerkelijk dat de meeste Sino-Mauritians katholiek zijn. Zij hebben zich in de 20ste eeuw bekeerd (Metz, 1994a). Volgens Freedom House (2015) heerst er vrijheid van religie op Mauritius die in de praktijk ook gewaarborgd wordt. Dit betekent dat de Sino-Mauritians ook in hun keuze om katholiek te zijn, zeer waarschijnlijk niet gedwongen werden. Er zijn bovendien enkele Sino-Mauritians die andere godsdiensten aanhangen, zoals het Boeddhisme (Metz, 1994a), en er zijn vooralsnog geen gegevens gevonden die erop wijzen dat zij enige belemmering ervaren in het praktiseren van hun godsdienst.

In Vergelijking

Tenslotte zullen de verschillende bevindingen over de Basarwa en de Sino-Mauritians tegen elkaar worden afgewogen. Uiteraard draait de vergelijking om twee minderheidsgroepen die cultureel en historisch gezien zeer van elkaar verschillen. Zoals eerder beschreven gaat het om een vergelijking tussen een inheems volk en een immigranten volk. Er wordt dan ook niet beweerd dat er geen andere factoren dan het politieke systeem zijn die leiden tot het verschil in ontwikkeling; er zijn wel degelijk andere argumenten te noemen die met cultuur of geschiedenis te maken hebben. Zo is de aanwezigheid van Sino-Mauritians gunstig geweest voor de Mauritiaanse economie omdat zij via deze bevolkingsgroep makkelijk naar China konden exporteren (Carter & Kwong, 2009, p. 105). Daar valt echter tegenin te brengen dat deze band vooral gunstig was voor Mauritius als geheel, en daarmee onderdeel vormt van de welvaart van het gehele land (Bräutigam, 2003, p. 466-467). Het heeft de welvaart van de Sino-Mauritians in vergelijking met andere etnische groepen niet bijzonder vergroot. De band met China had ook nadelige gevolgen voor de Chinezen: zo konden zij geen grond kopen onder het koloniale bewind als zij hun

connectie met China niet wilden verbreken (Bräutigam, 2003, p. 457). Andere culturele aspecten die een rol kunnen spelen zijn bijvoorbeeld de mogelijkheid dat de Sino-Mauritianen meer commerciële attitude bezitten dan de Basarwa. Er bestaat een zekere overtuiging dat de Sino-Mauritianen harde werkers zijn, en daaraan hun succes te danken hebben (Miles, 1999, p. 100). Dit is echter een moeilijk meetbaar gegeven; deze verklaring kan zowel op waarheid als op stereotypering gebaseerd zijn. Er zijn daarnaast geen bewijzen die aantonen dat de Basarwa een minder strenge werkethiek hanteren dan de Sino-Mauritianen. Bovendien wordt ontwikkeling hier geïnterpreteerd als de vrijheid om een aangenaam leven te kunnen leiden (Sen, 1999, p. 14). Economische achtergrond is daarin niet allesbepalend.

Uit de voorgaande analyses is gebleken dat de Basarwa minder profiteren van het Botswanaanse sociaal-economische overheidsbeleid dan de Sino-Mauritianen van het Mauritiaanse beleid. Allereerst bleek dat Mauritius een betere human development met meer gelijkheid kent dan Botswana. De GINI-coëfficiënt gaf aan dat in Botswana veel meer ongelijkheid heerst dan op Mauritius. Mauritius scoorde op sociaaleconomisch gebied beter hoewel de economische groei die het land tot een developmental state maakt (Leftwich, 2000, p. 181) lager is dan die van Botswana (Leftwich, 2000, p. 153-154). Slechts een deel van de bevolking zal van deze Botswanaanse ontwikkeling hebben kunnen profiteren, wat ook, zoals Anand & Sen (2000, p. 94-95) aangaven, betekent dat de HDI een stuk lager uit valt als de ongelijkheid zwaarder meegerekend wordt. Vervolgens werd duidelijk dat de Basarwa de nadelen van deze sociaaleconomische ongelijkheid ondervinden. De Sino-Mauritianen bevinden zich wel in een goed ontwikkelde positie. Uit de voorgaande analyse bleek ook dat de Sino-Mauritianen veel meer politieke en civiele rechten genieten dan de Basarwa. Het valt op dat beide etnische groepen echter geen eigen politieke partij hebben. Een belangrijk verschil daarbij is dat de Sino-Mauritianen hier bewust voor hebben gekozen, terwijl de Basarwa graag gerepresenteerd willen worden maar de mogelijkheid niet hebben. De slechte sociaaleconomische situatie stelt de Basarwa ook niet in staat zich te ontwikkelen en vervolgens politieke invloed te eisen. Zij bevinden zich in een impasse. Volgens Carter & Kwong (2009, p. 15) zijn de Sino-Mauritianen wel in staat om een politieke partij op te richten en zo meer vertegenwoordigers in het parlement te krijgen als zij dat zouden willen. Een ander belangrijk verschil tussen de twee etnische minderheden is dat de Sino-

Mauritianen door middel van het best-loser systeem altijd twee zetels in de National Assembly krijgen, een regeling die onderdrukking van etnische minderheden moet voorkomen. Waar de Sino-Mauritianen dus betrokken worden bij de politiek, worden de Basarwa er bewust buiten gehouden.

Deze verschillen in ontwikkeling kunnen verklaard worden door de verschillen tussen de coalitional en de dominant-party developmental democratic state. De verschillende politieke stelsels veroorzaken namelijk een verschillend politiek klimaat. De oorsprong van dit verschillende politieke klimaat is te vinden in de samenstelling van de samenleving. In beide samenlevingen is sprake van ongelijkheid, maar waar dit in Botswana veroorzaakt lijkt te worden door de dominantie van één etnische groep, zijn er op Mauritius meerdere etnische groepen. Het verschil tussen beide landen wordt geïllustreerd door de werking van het First-Past-the-Post kiesstelsel. Een groot nadeel dat dit stelsel vaak met zich mee brengt is dat het leidt tot een zwakke oppositie, veroorzaakt door de zetelbonus die de grootste partij krijgt (Molutsi, 2005, p. 21). Zoals Mfundisi (2005, p. 168) schrijft, kunnen kiezers door dit systeem het gevoel krijgen dat het nutteloos is om op de kandidaat van hun eerste voorkeur te stemmen, omdat deze bij voorbaat kansloos is. Hierdoor blijft de BDP altijd een meerderheid van zetels in het parlement winnen in Botswana, waardoor zij vast kunnen blijven houden aan het voor de Basarwa zo ongunstige beleid. De Sino-Mauritianen lijden echter niet onder de nadelen van het FPTP kiesstelsel. Dit komt door de aanwezigheid van het meerpartijenstelsel; er is geen één partij groot genoeg om een meerderheidskabinet te vormen. Er moeten coalities worden gevormd, wat leidt tot compromissen en een politieke cultuur van consensus. Ondanks dat de Sino-Mauritianen niet actief deelnemen aan de politiek, profiteren zij van dit gunstige politieke klimaat.

Een cruciaal verschil met de Sino-Mauritianen is dus dat de Basarwa zich in een samenleving bevinden waarin zij vrijwel de enige “aparte groep” vormen, en waardoor er geen verscheidenheid aan etnische groepen met eigen partijen bestaat. Dit is typerend voor de consociational democracy zoals Lijphart (1969, p. 217) deze beschrijft: de meerdere subculturen op Mauritius leiden tot een verspreide machtsbalans, in tegenstelling tot samenlevingen waarin één subcultuur de hegemoon is, zoals in Botswana. In het eerste geval erkennen elites de noodzaak voor samenwerking, in het tweede geval zal de dominante cultuur de minderheid willen domineren (Lijphart, 1969, p. 217-218). De

coalitional developmental democratic state is daardoor inderdaad gunstiger gebleken voor de ontwikkeling van de onderzochte etnische minderheden dan de dominant-party developmental democratic state. De huidige situatie wordt dus niet alleen door het electorale systeem in stand gehouden. Zoals Maundeni (2005, p. 242) schrijft, zal een verandering van het electorale systeem niet direct tot een verandering van het volledige politieke klimaat leiden in Botswana. Er blijft immers een dominante etnische groep bestaan. Het is de wisselwerking tussen de samenstelling van de samenleving en de uitwerking hiervan op de politiek die het verschil in ontwikkeling tussen de Basarwa en de Sino-Mauritians verklaart.

Conclusie

De Basarwa en de Sino-Mauritians, beide etnische minderheden in een developmental democratic state, kennen een zeer verschillende mate van ontwikkeling. De Basarwa zijn op sociaaleconomisch gebied achtergesteld; zij leven in armoede en hebben geen toegang tot goede scholing en gezondheidszorg. De Sino-Mauritians daarentegen zijn op sociaaleconomisch gebied vrij goed ontwikkeld: zij zijn één van de welvarendste bevolkingsgroepen en hebben gelijke toegang tot voorzieningen. Ook hun politieke en civiele rechten worden gewaarborgd, waarbij hun gebrek aan een eigen politieke partij een bewuste keuze is. Heel anders is dit voor de Basarwa, wier politieke en civiele rechten geschonden worden. Zij willen graag politiek vertegenwoordigd worden, maar worden te zeer onderdrukt om dit te verwezenlijken. Deze verschillen in ontwikkeling kunnen deels worden verklaard door de verschillende politieke systemen die Botswana en Mauritius kennen. Hoewel beide landen gebruik maken van het First-Past-the-Post kiesstelsel, is in Botswana één partij dominant, terwijl op Mauritius altijd coalities worden gevormd. Door het FPTP kiesstelsel wint de Botswana Democratic Party in Botswana altijd een onevenredig grote hoeveelheid zetels in het parlement. Op Mauritius pakt dit stelsel anders uit: door de grote verscheidenheid aan etnische groepen zijn er ook veel partijen, waardoor het FPTP systeem niet resulteert in een meerderheid van één partij in het parlement. De dominante Tswana elite in Botswana hoeft dankzij hun dominantie geen rekening te houden met de Basarwa en kan hen makkelijk onderdrukken, wat een verklaring vormt voor hun onontwikkelde positie. Mauritius kan dankzij de samenstelling van de bevolking, waarbij de elites van de etnische groepen

samenwerken, een consociational democracy genoemd worden. De coalities op Mauritius moeten zich op consensus richten, waardoor er een gunstig klimaat voor etnische minderheden ontstaat. Dankzij de verspreide machtsbalans die hier ontstaat, kunnen de Sino-Mauritianen van alle rechten genieten zonder onderdrukt te worden door een grotere etnische groep. De coalitional developmental democratic state draagt daarmee bij aan de succesvolle ontwikkeling van de Sino-Mauritianen, terwijl de dominant-party developmental democratic state daarentegen een belangrijke oorzaak is voor de onontwikkelde positie van de Basarwa.

Literatuur

- Acemoglu, D., Johnson, S. & Robinson, J.A. (2001). *An African Success Story: Botswana* (Working Paper 01-37). Cambridge: Massachusetts Institute of Technology: Department of Economics. Opgevraagd van: <https://archive.org>.
- Anand, S. & Sen, A. (2000). The Income Component of the Human Development Index. *Journal of Human Development*, 1(1), 83-106.
- Biesele, M., Guenther, M., Hitchcock, R., Lee, R. & MacGregor, J. (1989). Hunters, Clients and Squatters: The Contemporary Socioeconomic Status of Botswana Basarwa. *African Study Monographs*, 9(3), 109-151.
- Bissoonauth, A., & Offord, M. (2001). Language Use of Mauritian Adolescents in Education. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 22(5), 381-400.
- Bräutigam, D. (2003). Close Encounters: Chinese Business Networks as Industrial Catalysts in Sub-Saharan Africa. *African Affairs*, 102(408), 447-467.
- Brock-Utne, B. (2000). *Whose Education for All? The Recolonization of the African Mind*. New York: Falmer Press.
- Carter, M. & Kwong, J.N.F. (2009). *Abacus and Mah Jong: Sino-Mauritian Settlement and Economic Consolidation*. Leiden: Brill.
- Dahodwala, N. (2007). Neurology Education and Global Health: My Rotation in Botswana. *Neurology*, 68(13), 15-16.
- Eriksen, T.H. (1994). Nationalism, Mauritian Style: Cultural Unity and Ethnic Diversity. *Comparative Studies in Society and History*, 36(3), 549-574.
- Fakir, E. (2009). *The Impact of Democracy in Botswana: Assessing Political, Social and Economic Developments Since the Dawn of Democracy* (Research Report 121). Johannesburg: Centre for Policy Studies.
- Forsythe, D.P. (2009). *Encyclopedia of Human Rights: Volume I*. Oxford: Oxford University Press.
- Freedom House. (2015). *Mauritius*. Opgevraagd van: <https://freedomhouse.org>.
- Freedom House. (2016). *Botswana*. Opgevraagd van: <https://freedomhouse.org>.
- Fritz, V. & Menocal, A.R. (2007). Developmental States in the New Millennium: Concepts and Challenges for a New Aid Agenda. *Development Policy Review*, 25(5), 531-552.
- Good, K. (1993). At the Ends of the Ladder: Radical Inequalities in Botswana. *The Journal of*

- Modern African Studies*, 31(2), 203-230.
- Index Mundi. (2016, 8 oktober). *Botswana Ethnic Groups*. Geraadpleegd op 29 mei 2017, van http://www.indexmundi.com/botswana/ethnic_groups.html.
- Leftwich, A. (2000). *States of Development: On the Primacy of Politics in Development*. Cambridge: Polity Press.
- Lekoko, R.N., Chebanne, A., Bolaane, M. & Matlhongwane, T. (2015). Visible Barriers to Economic Empowerment: Lessons from San Wood Carvers of Botswana. In R.N. Lekoko (red.), *Cases on Grassroots Campaigns for Community Empowerment and Social Change* (pp. 166-179). Botswana: University of Botswana.
- Lijphart, A. (1969). Consociational Democracy. *World Politics*, 21(2), 207-225.
- Mahomoodally, M.F. & Muthoorah, L.D. (2014). An Ethnopharmacological Survey of Natural Remedies Used by the Chinese Community in Mauritius. *Asian Pacific Journal of Tropical Biomedicine*, 4(1), 387-399.
- Maudeni, Z. (2005). *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005*. Kaapstad: Mills Litho.
- Mazonde, I.N. (1996). The Basarwa of Botswana: Leadership, Legitimacy and Participation in Development Sites. *Cultural Survival Quarterly Magazine*, 20(3). Opgevraagd van: <https://www.culturalsurvival.org>.
- Meisenhelder, T. (1997). The Developmental State in Mauritius. *The Journal of Modern African Studies*, 35(2), 279-297.
- Metz, H.C. (1994a). Ethnicity, Religion, and Language. In: *Mauritius: A Country Study*. Washington: Library of Congress. Opgevraagd van: <http://countrystudies.us/mauritius/>.
- Metz, H.C. (1994b). Government and Politics. In: *Mauritius: A Country Study*. Washington: Library of Congress. Opgevraagd van: <http://countrystudies.us/mauritius/>.
- Metz, H.C. (1994c). Media. In: *Mauritius: A Country Study*. Washington: Library of Congress. Opgevraagd van: <http://countrystudies.us/mauritius/>.
- Mfundisi, A. (2005). Civil Society and Voter Education in Botswana: 1965-2004. In Z. Maudeni (red.), *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005* (pp. 164-176). Kaapstad: Mills Litho.
- Miles, W. F. (1999). The Mauritius Enigma. *Journal of Democracy*, 10(2), 91-104.
- Minority Rights Group (2008). *Botswana: Basarwa*. Opgevraagd van:

<http://minorityrights.org>.

- Mokibelo, E.B. (2014). Why We Drop Out of School: Voices of San School Dropouts in Botswana. *The Australian Journal of Indigenous Education*, 43(2), 185-194.
- Molamu, L. & MacDonald, D. (1996). Alcohol Abuse Among the Basarwa of the Kgalagadi and Ghanzi Districts in Botswana. *Drugs: Education, Prevention and Policy*, 3(2), 145-152.
- Molomo, M. (2005). Electoral Systems and Democracy in Botswana. In Z. Maundeni (red.), *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005* (pp. 29-49). Kaapstad: Mills Litho.
- Molomo, M. & Molefe, W. (2005). Voters and Electoral Performance of Political Parties in Botswana. In Z. Maundeni (red.), *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005* (pp. 94-121). Kaapstad: Mills Litho.
- Molutsi, P.P. (2005). Botswana's Democracy in a Southern African Regional Perspective: Progress or Decline? In Z. Maundeni (red.), *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005* (pp. 10-28). Kaapstad: Mills Litho.
- Molutsi, P.P., & Holm, J.D. (1990). Developing Democracy when Civil Society is Weak: the Case of Botswana. *African Affairs*, 89(356), 323-340.
- Pansiri, N.O. (2008). Improving Commitment to Basic Education for the Minorities in Botswana: A Challenge for Policy and Practice. *International Journal of Educational Development*, 28(4), 446-459.
- Pridmore, P. (1995). Learning and Schooling of Basarwa (Bushman) Children in Botswana. *Prospects*, 25(4), 707-722.
- Rajah-Carrim, A. (2007). Mauritian Creole and Language Attitudes in the Education System of Multiethnic and Multilingual Mauritius. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 28(1), 51-71.
- Salverda, T. (2004). Changing Definitions of Ethnic Boundaries on Mauritius. *International Institute of Asian Studies Newsletter*, 33, 20.
- Salverda, T. (2015). *The Franco-Mauritian Elite: Power and Anxiety in the Face of Change*. New York: Berghahn.
- Saugestad, S. (2005). 'Improving Their Lives.' State Policies and San Resistance in Botswana. *Before Farming*, 2005(4), 1-11.
- Sebudubudu, D. (2005a). The Institutional Framework of the Developmental State in

- Botswana. In P. Mbabazi & I. Taylor (red.), *The Potentiality of 'Developmental States' in Africa: Botswana and Uganda Compared* (pp. 79-89). Dakar: CODESRIA.
- Sebudubudu, D. (2005b). Transparency and Settling of Disputes in the Botswana Electoral System. In Z. Maundeni (red.), *40 Years of Democracy in Botswana: 1965-2005* (pp. 59-79). Kaapstad: Mills Litho.
- Seers, D. (1979). The Meaning of Development. In: D. Lehmann (red.), *Development Theory: Four Critical Studies* (pp. 9-31). Londen: Routledge.
- Sen, A. (1999). *Development as Freedom*. Oxford: Oxford University Press.
- Srebrnik, H. (2000). Can an Ethnically-Based Civil Society Succeed? The Case of Mauritius. *Journal of Contemporary African Studies*, 18(1), 7-20.
- Srebrnik, H. (2002). 'Full of Sound and Fury': Three Decades of Parliamentary Politics in Mauritius. *Journal of Southern African Studies*, 28(2), 277-289.
- Stiglitz, J. (2011, 7 maart). The Mauritius Miracle: Or How to Make a Big Success of a Small Economy. *The Guardian*. Opgevraagd van: <https://www.theguardian.com>.
- Taylor, I. (2002, juli). *Botswana's "Developmental State" and the Politics of Legitimacy*. Bijdrage aan de internationale conferentie 'Towards a New Political Economy of Development: Globalisation and Governance', University of Sheffield. Opgevraagd van: <http://www.rrojasdatabank.info/>.
- Taylor, I. (2005). The Developmental State in Africa: The Case of Botswana. In P. Mbabazi & I. Taylor (red.), *The Potentiality of 'Developmental States' in Africa: Botswana and Uganda Compared* (pp. 44-56). Dakar: CODESRIA.
- Tegegn, M. (2014). The Impact of Dominant Environment Policies on Indigenous Peoples in Africa. In: R. Laher & K. Sing'Oei (red.), *Indigenous Peoples in Africa: Contestations, Empowerment and Group Rights* (pp. 45-63). Pretoria: Africa Institute of South Africa.
- United Nations Development Programme. (1990-2015). *Human Development Data* [databank]. Geraadpleegd op 31 mei 2017 van <http://hdr.undp.org/en/data>.
- United Nations Development Programme. (2016a). *Human Development for Everyone: Botswana* (Human development Report).
- United Nations Development Programme. (2016b). *Human Development for Everyone: Mauritius* (Human development Report).
- Weiss, L. (2000). *Developmental States in Transition: Adapting, Dismantling,*

Innovating, not 'Normalizing'. *The Pacific Review*, 13(1), 21-55.

World Data Atlas (2016). *Corruption Perceptions Rank*. Geraadpleegd op 28 mei, 2017 van:
<https://knoema.com/atlas>.

Zips-Mairitsch, M. (2011). Kalahari Struggles, Indigeneity, Internal Displacement and Nature Conservation in Botswana: Interviews With Mathambo Ngakaeaja. In W. Zips & M. Weilenmann (red.), *The Governance of Legal Pluralism: Empirical Studies from Africa and Beyond* (pp. 137-162). Berlijn: LIT.